

Rheoleiddio amaethyddol a 'Safonau Gofynnol Cenedlaethol'

Y mater

Ar hyn o bryd, mae effeithiolrwydd rheoleiddio amaethyddol yn dibynnu i raddau helaeth ar gyfranogiad ffermwr mewn cynlluniau taliadau gwledig fel y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS), lle mae cosbau taliadau'r cynllun yn sicrhau cydymffurfiaeth. Nid yw ffermydd y tu allan i'r cynlluniau hyn wedi'u cwmpasu gan y trefniant hwn, gan adael rheoleiddiadau yn dibynnu ar sancsiynau troseddol costus ac aneffeithlon yn aml.

Mae cyfraith amaethyddol yng Nghymru hefyd wedi'i gwasgaru ar hyn o bryd ar draws nifer fawr o gyfreithiau nad ydynt o reidrwydd yn hawdd eu darganfod na'u deall. Gall fod yn heriol nodi'r ddeddfwriaeth amaethyddol sy'n gymwys yng Nghymru ac, mewn rhai achosion, yn anodd deall y gyfraith berthnasol.¹

Pam mae'n bwysig i Gymru

Byddai fframwaith Safonau Gofynnol Cenedlaethol (SGC) yn dwyn ynghyd reoliadau amaethyddol tameidiog Cymru i greu llinell sylfaen glir a chyson sy'n berthnasol i bob fferm, boed yn ymuno â'r SFS ai peidio2. Byddai hyn yn creu chwarae teg ac yn galluogi gorfodi sifil, teg ar draws y sector.

Byddai SGC yn rhoi pecyn offer gorfodi mwy hyblyg a chymesur i reoleiddiadau, er mwyn diogelu ansawdd dŵr ac aer, bioamrywiaeth, iechyd pridd, a lles anifeiliaid. Heb SGC fel fframwaith rheoleiddio cyffredinol, mae perygl gwirioneddol y bydd pwysau dwysau ar ffermydd sy'n dewis peidio â chymryd cymorth y SFS yn arwain at fwy o niwed i'r nwyddau cyhoeddus hyn.

Cyd-fynd â chyd-destun polisi Cymru

Cyflwynodd Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023 bwerau a dyletswyddau i Weinidogion lunio polisi ffermio er mwyn cyflawni 'Rheolaeth Gynaliadwy ar Dir'. Byddai fframwaith SGC wedi'i gynllunio'n dda yn helpu i gyflawni hyn, nid dim ond atal yr arferion gwaethaf.

O dan Ddeddf yr Amgylchedd (Egwyddorion, Llywodraethant a Thargedau Bioamrywiaeth) (Cymru) 2026, rhaid i Weinidogion osod targedau adfer natur sy'n gyfreithiol rwymol. Gallai isafswm safonau helpu i'w cyflawni, os byddant yn ddigon uchelgeisiol.

Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion gefnogi bioamrywiaeth yn weithredol. Byddai fframwaith SGC yn helpu i atal yr arferion mwyaf niweidiol sy'n gweithredu yn ei herbyn ar hyn o bryd.

Gallai SGC gyfrannu at y nodau llesiant a bennwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Byddai'r Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i ddatblygiad SGC fod yn broses wedi'i chynllunio'n dda a chynhwysol.

Mae Adroddiad Cwmpasu Cyfraith Amaethyddol yng Nghymru (2026) Comisiwn y Gyfraith yn nodi argymhellion ar gyfer cod dwyieithog, modern o gyfraith amaethyddol i Gymru. Mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru gyhoeddi ymateb llawn i'r adroddiad hwn erbyn Chwefror 2027.

Cysylltu/gwybodaeth ychwanegol

Andrew Tuddenham, Pennaeth Polisi Cymru atuddenham@soilassociation.org
Amy Cartwright, Cynorthwy-ydd Polisi Cymru acartwright@soilassociation.org

www.soilassociation.org/what-we-do/soil-association-cymru

Ein safbwynt

Credwn nad yw gweithredu gwirfoddol a chymhelliannau ariannol ar eu pen eu hunain yn ddigon i gyflawni newid teg tuag at ffermio cynaliadwy. Heb linell sylfaen reoleiddiol sy'n berthnasol i bob fferm yn gyfartal, fel yr awgrymir ar gyfer Safonau Gofynnol Cenedlaethol, mae costau newid yn disgyn yn anghymesur ar ffermwyr sydd eisoes yn ceisio gwneud y peth iawn, gan gosbi arfer da i bob pwrpas. Rhaid i reoleiddio, cymorth, a thargedau adfer weithio gyda'i gilydd. Dim ond pan fydd yr un rheolau'n berthnasol i bawb y gall y newid fod yn wirioneddol deg.

Sut rydym yn mynd i'r afael â hyn

Mae Soil Association Cymru wedi galw ar Lywodraeth Cymru i ddatblygu fframwaith SGC drwy gydol cyfnod datblygu'r SFS, 2020-2025.³ gan gynnwys cyflwyno tystiolaeth i ymchwiliad ar y cyd Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig y Senedd i'r SFS yn 2024, ac i ymchwiliad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig i 'lechydd Pridd mewn Amaethyddiaeth' yn 2025. Rydym hefyd wedi cyfrannu at a chefnogi safbwynt Cyswllt Amgylchedd Cymru ar SGC⁴.

Yr hyn rydym eisiau i lunwyr polisïau yng Nghymru ei wneud:

- Rydym eisiau i Lywodraeth Cymru nodi amserlen a chynllun ar gyfer datblygu fframwaith SGC yn ystod cyfnod pontio'r SFS, gyda chyfranogiad rhandaliad i adlewyrchu ehangder amcanion Rheolaeth Gynaliadwy ar Dir.
- Dylai Llywodraeth Cymru ymrwymo i gwblhau'r gwaith hwn a chyflwyno SGC cyn 2029.

Tystiolaeth/cyfeiriadau

1 [Law Commission: Agricultural Law in Wales](#)

2 [Welsh Government: Agriculture \(Wales\) White Paper](#)

3 'Soil Association Response: Welsh Government Consultation - Agriculture (Wales) White Paper' & 'Soil Association Feedback Submission for Sustainable Farming Scheme: Outline Proposals for 2025' (ar gais)

4 [Wales Environment Link: National Minimum Standards for Farming](#)

Cysylltu/gwybodaeth ychwanegol

Andrew Tuddenham, Pennaeth Polisi Cymru atuddenham@soilassociation.org

Amy Cartwright, Cynorthwy-ydd Polisi Cymru acartwright@soilassociation.org

www.soilassociation.org/what-we-do/soil-association-cymru

